

РОЛЬ МУЗЕЇВ В АКТИВІЗАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Тетяна Вороненко,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ,
e-mail: voronesha11@gmail.com

Учнівська дослідницька робота у формі навчальних проєктів вимагає доступної перевіреної наукової інформації. Розвиток критичного мислення передбачає аналіз даних з газетних публікацій, інтернету тощо. З іншого боку, до роботи з серйозними науковими статтями учень, навіть у старшій школі, ще не готовий. Натомість інформація, отримана з музейних експонатів є цілком доступною, можливе ще й пояснення спеціаліста в даній галузі. Л.В. Сліпчишин зазначає, що «особливістю сучасних музеїв є зростання ролі освітньої функції, що актуалізує потребу перейти від споглядання до активної роботи з експонатом» [1, с.92]. Однак не завжди це можливе на практиці: з одного боку, усі знають, що експонати чіпати руками не можна, а з другого не всі музеї мають можливість проводити практичну дослідницьку роботу з учнями.

Розглянемо можливості музейної педагогіки на прикладі Музею води, що існує у м. Києві з 2003 р., у реалізації компетентнісної освіти. На початку свого існування Музеєм води було запроваджено безкоштовне відвідування учнями загальноосвітніх навчальних закладів. Це стало поштовхом до започаткування саме з цього року у ЗНЗ №281 м. Києва довготривалого учнівського проєкту з дослідження складу води з бюветів масиву Борщагівка протягом семи років. Зацікавлені експонатами, фактами, можливостями, що їх надавав музей та доступністю виконання експериментальної роботи, учні активно брали участь у роботі МАН усіх рівнів від шкільного етапу і до республіканського.

З кожним роком дослідження набувало все більшої ваги як джерело інформації щодо можливості використання води для пиття та приготування їжі з конкретних бюветів і колодязів. Це дало можливість проаналізувати сезонні зміни у хімічному складі води, її органолептичних показників. За результатами досліджень учні проводили інформаційну роботу з мешканцями житлового масиву, робили доповіді для учнів школи та на загальношкільних батьківських зборах. Графіки змін умісту окремих аніонів та катіонів, хлору періодично виставлялися у спеціальних куточках «Дослідник» кабінету хімії.

З огляду на те, що «музейна педагогіка — галузь діяльності, що здійснює передачу культурного досвіду на основі міждисциплінарного та поліхудожнього підходу через педагогічний процес в умовах музейного середовища» [2] дослідницька робота учнів на базі навчальних закладах не може бути віднесена до неї. Однак, якщо розглядати музей з точки зору теорії розвиваючого навчання, то саме зміст експозицій, розповідь екскурсовода дозволяють на практиці реалізувати формування і розвиток пізнавальних і моральних здібностей учнів. У нашому випадку відбулося створення філії музею у приміщенні школи. Тут роль музею — у пробудженні інтересу шляхом демонстрування цікавого фактичного матеріалу, а роль навчального закладу — у наданні можливості реалізувати учням свої бажання щодо практичної дослідницької діяльності і задоволення особистісних прагнень у досягненні дієвих результатів під час участі у наукових конференціях, фестивалях, конкурсі-захисті наукових робіт МАН, роботі круглих столів певної тематики.

Зважаючи на те, що будь-який учнівський дослідницький навчальний проект є міжпредметним відмітимо його роль у формуванні ключових компетентностей учнів. Наприклад, під час написання роботи з теми «Гідрологічні дослідження озера Бетонка за програмою GLOBE» учнем були використані знання з англійської (під час роботи за програмою) і української (при написанні доповіді) мов, фізики (вивчення фізичних параметрів води), хімії (знання хімічного складу води), географії (робота на місцевості, прив'язка до координат), екології (сезонні

зміни екологічного стану), уміння спілкуватися з аудиторією під час захисту-презентації та реалізовані його творчі здібності під час створення ілюстративного матеріалу. Дослідження з теми «Вивчення складу криничної води з подвір'я монастиря Казанської Божої Матері», окрім хімічної і фізичної складової відбувалося використання інформації шкільного музею Історії Борщагівок школи №281. Учнівська науково-дослідна робота «Якість бюветної води Святошинського району м. Києва», що була розпочата у 2003 р., якраз після відвідання Музею води, і стала основою для наступного вивчення хімічного складу води, аналізу його динаміки, проведення біохімічних тестів протягом багатьох років. Учні, які були першими у цій роботі, вже давно стали дорослими, може і не стали науковцями, спеціалістами у гідрохімії чи у суміжних науках, але досвід, набутий під час дослідницької діяльності стає їм у пригоді для реальної оцінки якості продуктів харчування, питної води, екологічного стану довкілля і активної життєвої позиції у суспільстві. А все починалося з відвідання музею.

Література

1. Музейна педагогіка https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0 (дата звернення: 01.11.2019)
2. Сліпчишин Л.В. До питання досвіду реалізації освітньої функції музею у професійному навчальному закладі. Музейна педагогіка — проблеми, сьогодення, перспективи: матеріали п'ятої наук.-практ. конф. м. Київ, 28–29 вер. 2017 р. Київ, 2017, с.92–94.